

דברים ליום השנה התשס"ה

אברי

בשבוע שלפני שאבא נפטר לא ראיתי אותו. סירבתי ללכת לבית החולים והתעקשתי שאראה אותו כשיחזור הביתה. התרחקתי בעקשנות מבית החולים, מהצינורות ומריח חומרי החיטוי; מהסבל, הקשיים והכאב. נשארתי בבית בשעה שהימים אזלו. עד שבוקר אחד קיבלתי את הבשורה על מותו. השבוע האבוד הזה הוא רק אחד מהחוסרים שקיימים בי, בחלק של הנפש בו אמור להיות אבא, גדול וחזק ואיתן.

ביקשו ממני לדבר על אבא, ואני מדבר על מותו של אבא.

המוות היה זעזוע, רעידת אדמה – אירוע חד פעמי משנה סדרי עולם – השבר הגדול של חיי ששינה את הטופוגרפיה של משפחתי ושל חיי לעד. לרעידת אדמה לא ניתן להתכונן. המומחים עומדים ומחכים ליד המכונות המשוכללות שלהם אבל אף פעם אף אחד לא יכול להגיד באמת מה קורה, אף אחד לא מוכן להתחייב על מתי בדיוק יקרה מה שיקרה. כשמגיע העת, רצים ומתחבאים מתחת למשקוף, עוצמים עיניים ומחזיקים חזק. מחכים שהזעזוע יעבור. אחר כך יוצאים מתחת להריסות ואוספים את השברים. בוחנים את הנזקים, בוכים, מנחמים ומתנחמים. אחר כך מתחילים לבנות - מקימים מחדש, משפצים, מטייחים. חוזרים לשגרה.

אבל החוסר הוא קבוע, הוא בלתי משתנה. ממנו לא ניתן להחלים ואותו לא ניתן לתקן או לשפץ. המוות חלף. הטראומה והקשיים שהוא הערים הם זיכרון, הם פצעים שהגלידו. אבל החוסר הוא חי, והוא אמיתי. אפשר ללמוד לחיות איתו, כן.

ביקשו שאדבר על אבא שלי. אבל אני לא יכול לדבר על אבא שלי, אתם מבינים, כי מה שנשאר לי הוא חוסר אב. מה שנשאר לי הוא חור בצורת אבא שדרכו נשקף ריק שחור. זיכרונות מרחפים החוצה לפעמים מתוך החור - תמונות של חיוכים או רגשות של אהבה, קטנים ומעורפלים וממהרים להתנדף. בספר דברי הימים של חיי אני כותב חזור וכתוב את כל הסיפורים שנשארו לי, כל שיכולתי לזכור מאבא שלי. חזרתי ושכתבתי, חזרתי וקראתי וקראתי. "זוכרים איך היה מספר לי סיפורים בדרך לגן" או "זוכרים איך הוא היה מצלם את השירים הטפשיים שכתבתי בשמונה עותקים ומתייק אותם בקפידה, ואיך הוא היה דואג שיתנו לי לדבר בשולחן השבת למרות שבטח לו היה לי משהו חשוב להגיד, ואיך היה מתעקש ללמוד איתי גמרא למרות שתמיד היה מתרגז בסוף". ו-זוכרים איך היה עושה את זה ואת הדבר ההוא. לפעמים זה מצחיק אותי, כי אבא היה עושה דברים מצחיקים; לפעמים זה מעציב.

אני אוסף אותם בקנאות, את הסיפורים שלי, אוסף גלויות מהחור השחור, ומכל הסיפורים נותר לי רק דבר אחד ודאי, דבר אחד בלבד, ואותו אחלוק אתכם עכשיו - היה לי אבא והוא אהב אותי, ואהבתי אותו. ומה לא הייתי נותן כדי להכיר אותו באמת.